

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
9.4.2021

Liite 1

**VALTIONEUVOSTON ASETUS YMPÄRISTÖKORVAUKSEN,
LUONNONHAITAKORVAUKSEN, LUONNONMUKAISEN TUOTANNON
KORVAUKSEN JA EI-TUOTANNOLLISIA INVESTOINTEJA KOSKEVAN
KORVAUKSEN HAKEMISESTA VUONNA 2021**

1 Yleistä

Euroopan unionin maaseudun kehittämistoimenpiteet perustuvat ohjelmakaudella 2014—2020 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1305/2013, jäljempänä *maaseutuasetus*. Maaseudun kehittämistoimenpiteet jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion maaseutuasetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään maaseudun kehittämisohjelmaan. Euroopan komissio hyväksyi 12.12.2014 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyvät tukijärjestelminä ympäristökorvaus, luonnonhaittakorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus ja ei-tuotannollisia investointeja koskeva korvaus.

Tiettyjen siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) tukea varten vuosina 2021 ja 2022 sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013, (EU) N:o 1306/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 muuttamisesta varojen ja soveltamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 ja asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamisesta varojen ja tällaisen tuen jakamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/2220 1 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston mukaisten ohjelmien kestoja pidennetään vuoden 2022 loppuun asti. Edellä mainitulla perusteella Suomessa on tarkoitus soveltaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014–2020 myös vuosina 2021 ja 2022. Tältä osin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014–2020 on tehty muutoksia. Muutokset hyväksyttiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 täytäntöönpanoa seuraavassa kansallisessa seurantakomiteassa 1.12.2020 ja toimitettiin Euroopan komissiolle 8.2.2021. Euroopan komissio hyväksyi muutokset 14.4.2021 (Euroopan komission täytäntöönpanopäätös C(2021)2685). Tämän lisäksi Euroopan komissiolle toimitettiin 16.4.2021 erikseen maaseutuasetuksen 58 a artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin maatalousalan ja maaseutualueiden elvyttämiseen tarkoitettuja varoja koskeva muutosesitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020.

Kansallisesti ympäristökorvauksesta, luonnonhaittakorvauksesta, luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta ja ei-tuotannollisia investointeja koskevasta korvauksesta säädetään eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetussa laissa (1360/2014). Lain 3 §:n 4 momentin, 5 §:n 9 momentin, 6 §:n 4 momentin, 7 §:n 4 momentin, 8 §:n 5 momentin ja 9 §:n 4 momentin nojalla korvauksen vuosittaisesta myöntämisestä, sitoumuksista ja korvauskelpoisesta alasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ohjelmakaudella 2014—2020 ja sen siirtymäkaudella annetaan vuosittain valtioneuvoston asetus ympäristökorvausta ja luonnonmukaisen tuotannon korvausta koskevien uusien sitoumusten antamisesta, luonnonhaittakorvauksen hakemisesta sekä uusien ympäristösopimusten ja geenivarojen säilyttämistä koskevien sopimusten tekemisestä. Samoin vuosittain säädetään aikaisemmin korvauskelvottoman peltoalan mahdollisesta hyväksymisestä korvauskelpoiseksi edellä mainituissa tukijärjestelmissä. Vuosittain annettavalla asetuksella säädetään myös ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen hakemisesta. Valtioneuvoston asetuksen antamisen yhteydessä otetaan huomioon korvauksiin vuosittain käytettävissä oleva valtion talousarvion määräraha.

2. Asetuksen sisältö

1 § Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin ympäristösitoumuksesta. Ehdotetun 1 §:n 1 momentin mukaan vuonna 2021 ei voisi määrärahojen niukkuuden vuoksi antaa uutta ympäristösitoumusta. Pykälän 2 momentin mukaan vuonna 2021 voimassa olevaan ympäristösitoumukseen voitaisiin viljelijän hakemuksesta hyväksyä korvauskelpoiseksi peltoalaksi ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (235/2015) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa (uusjakoalat). Vuonna 2021 voimassa olevaan ympäristösitoumukseen voitaisiin aktiiviviljelijän hakemuksesta liittää myös sellaista ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:ssä tarkoitettua korvauskelpoista peltoalaa, jonka ympäristökorvaukseen sitoutunut on ilmoittanut tukihakemuksessa vuonna 2020. Ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi ja liittää ympäristösitoumukseen enintään viisi hehtaaria.

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 8 momentin mukaan ympäristösitoumus annetaan viideksi vuodeksi, jonka jälkeen sitä voidaan jatkaa vuodella kerrallaan. Tällä perusteella pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että maatalouden ympäristökorvaukseen sitoutunut aktiiviviljelijä voisi jatkaa vuonna 2021 päättyvän ympäristösitoumuksensa voimassaoloa vuodella.

2 § Asetuksen 2 §:ssä säädettäisiin ympäristösopimuksista. Uusia ympäristösopimuksia olisi vuonna 2021 mahdollista tehdä määrärahojen niukkuuden vuoksi vain rajoitetusti. Ympäristösopimuksista voisi tehdä ainoastaan kosteikon hoitoa koskevan sopimuksen ja maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevan sopimuksen.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen kosteikkojen hoitoa koskevan sopimuksen ja maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevan sopimuksen voisi tehdä myös eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 5 momentissa tarkoitettu rekisteröity yhdistys. Vesilain (587/2011) 12 luvussa tarkoitettu vesioikeudellinen yhteisö voisi tehdä 1 momentissa tarkoitettujen kosteikkojen hoitoa koskevan sopimuksen.

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 6 momentissa tarkoitettu alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitäjä ja 7 momentissa tarkoitettujen kasvi- ja eläingenivarojen säilytyksestä vastaavat tahot voisivat vuonna 2021 tehdä mainitun lain 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun

sopimuksen. Alkuperäisrotujen perimän säilytyksestä olisi mahdollista tehdä ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 45 §:ään ehdotetun muutoksen mukainen sopimus, joka sisältää uusia tehtäviä ja aikaisempaa laajemman toimintasuunnitelman.

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 8 momentin mukaan ympäristösopimus tehdään viideksi vuodeksi, jonka jälkeen sitä voidaan jatkaa vuodella kerrallaan. Tällä perusteella pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että aktiiviviljelijät ja 2 momentissa tarkoitettut yhdistykset ja yhteisöt, joilla on ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 27 §:ssä tarkoitettu ympäristösopimus, jonka voimassaolo päättyy vuonna 2021, voisivat jatkaa ympäristösopimustensa voimassaoloa vuodella.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös vuonna 2021 päättyvien alkuperäiskasvilajikkeen säilyttämistä ja kasvi- ja eläingenivarojen säilyttämistä koskevien sopimusten voimassaolon jatkamisesta vuodella.

3 §

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin luonnonmukaista tuotantoa ja luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevista sitoumuksista. Ehdotetun 3 §:n 1 momentin mukaan vuonna 2021 aktiiviviljelijä voisi antaa uuden luonnonmukaista tuotantoa tai luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevan sitoumuksen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tarkemmin alasta, jota sitoumuksiin voi sisältyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin alan lisäämisestä voimassa oleviin sitoumuksiin. Vuonna 2021 voimassa oleviin sitoumuksiin voitaisiin viljelijän hakemuksesta hyväksyä korvauskelpoiseksi peltoalaksi ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:ssä ja ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa (uusjakoalat). Voimassa olevia sitoumuksia ovat myös vuonna 2021 vuodella jatkettavat sitoumukset. Edellä mainittua peltoalaa voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi ja liittää sitoumukseen enintään viisi hehtaaria. Jos lisättävä ala on enimmäiskokoa suurempi, aktiiviviljelijä saisi antaa uuden sitoumuksen.

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 8 §:n 4 momentin mukaan sitoumusta voidaan jatkaa viiden vuoden sitoumuskauden jälkeen vuodeksi kerrallaan. Tällä perusteella 3 momentissa säädettäisiin, että maatalouden luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen ja luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen antanut aktiiviviljelijä voisi jatkaa vuonna 2021 päättyvän sitoumuksensa voimassaoloa vuodella.

4 §

Asetuksen 4 §:ssä säädettäisiin korvauskelpoisesta alasta luonnonhaittakorvausta haettaessa vuonna 2021. Luonnonhaittakorvausta myönnettäessä korvauskelpoiseksi alaksi voitaisiin vuonna 2021 hyväksyä aktiiviviljelijän hakemuksesta luonnonhaittakorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (236/2015) 3 §:ssä tarkoitettu ala. Lisäksi korvauskelpoiseksi voitaisiin hyväksyä ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa (uusjakoalat) enintään viisi hehtaaria.

- 5 § Asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin ei-tuotannollisia investointeja koskevasta korvauksesta. Vuonna 2021 ei-tuotannollisia investointeja koskevaa korvausta myönnettäisiin uusiin kosteikkoinvestointeihin.
- 6 § Asetuksen 6 §:ssä säädettäisiin Euroopan komission päätöksen huomioonottamisesta. Suomi on esittänyt Euroopan komissiolle muutoksia Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Muutosesitys toimitettiin Euroopan komissiolle 8.2.2021. Euroopan komissio hyväksyi muutokset 14.4.2021 (Euroopan komission täytäntöönpanopäätös C(2021)2685). Tämän lisäksi Euroopan komissiolle toimitettiin 16.4.2021 erikseen maaseutuasetuksen 58 a artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin maatalousalan ja maaseutualueiden elvyttämiseen tarkoitettuja varoja koskeva muutosesitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Euroopan komissio ei ole vielä päätöksellään hyväksynyt muutosesitystä. Asetus ehdotetaan kuitenkin annettavaksi jo ennen päätöstä, jotta ohjelmakorvausten haku ja maksu saataisiin toimeenpantua suunnitellussa aikataulussa. Asetuksessa tarkoitettuja korvauksia myönnettäisiin kuitenkin vain, jos Euroopan komission korvausta koskevasta päätöksestä ei muuta johdu. Asetuksessa tarkoitettu korvaus voitaisiin myöntää ja maksaa valtion vuoden 2021 talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa.
- 7 § Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 26.4.2021.

3. Taloudelliset vaikutukset

Ympäristökorvauksesta, luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta ja ei-tuotannollisia investointeja koskevasta korvauksesta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion talousarvion momentin 30.20.43 (Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit) määrärahasta. Vuoden 2021 valtion talousarvion mukaan momentin määräraha on 314,190 miljoonaa euroa, josta Euroopan unionin rahoitusosuus on 42 prosenttia. Ympäristökorvauksen osuus momentin määrärahasta on noin 240,000 miljoonaa euroa, luonnonmukaisen tuotannon korvauksen osuus noin 63,000 miljoonaa euroa, neuvonnan osuus noin 10,000 miljoonaa euroa ja ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen osuus 1,190 euroa.

Lisäksi momentilla 30.20.43 on noin 29 miljoonaa euroa vuodelta 2020 siirtynyttä määrärahaa, joka koostuu ympäristökorvauksen kaudelta 2014-2020 siirtyvistä määrärahoista. Siirtyvä määräraha käytetään vuodelta 2020 maksettavan ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen toisen maksuerän maksamiseen. Toinen erä maksetaan keväällä 2021.

Momentin 30.20.43 määrärahaa käytetään vuodelta 2020 maksettavien ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen toisen maksuerän maksamiseen keväällä 2021 sekä vuodelta 2021 maksettavien ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen ensimmäisen maksuerän sekä ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen ja neuvonnan maksamiseen syksyllä 2021. Loppuosa vuodelta 2021 maksettavista ympäristökorvauksesta ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta maksetaan vuonna 2022. Ensimmäinen maksuerä on noin 75 prosenttia ja toinen maksuerä noin 25 prosenttia maksettavan tuen kokonaismäärästä.

Ympäristökorvaukseen, luonnonmukaisen tuotannon korvaukseen ja ei-tuotannollisiin investointeihin sekä neuvontaan arvioidaan vuonna 2021 tarvittavan yhteensä noin 310,330 miljoonaa euroa.

Ympäristökorvauksen määrärahaosuus käytetään ympäristösitoumuksiin, ympäristösopimuksiin ja geenivarojen säilyttämistä koskeviin sopimuksiin, joihin arvioidaan tarvittavan yhteensä noin 237,140 miljoonaa euroa. Voimassa oleviin ympäristösitoumuksiin arvioidaan tarvittavan vuonna 2021 noin 218,000 miljoonaa euroa. Voimassa oleviin ympäristösopimuksiin arvioidaan tarvittavan noin 17,000 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi asetusehdotuksen mukaisiin uusiin ympäristösopimuksiin ja uusiin geenivarojen säilyttämistä koskeviin sopimuksiin arvioidaan tarvittavan noin 2,140 miljoonaa euroa. Asetusehdotuksen mukaan kustannuksia aiheutuu harkinnanvaraisesti korvauskelpoisten alojen eli uusjakoalojen sisällyttämisestä voimassa oleviin sitoumuksiin. Tämä lisäisi kustannuksia yhteensä noin 20 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun ympäristökorvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen määrärahaosuus käytetään luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksiin, joihin arvioidaan tarvittavan yhteensä noin 62,000 miljoonaa euroa. Voimassa oleviin luonnonmukaisen tuotannon korvausta koskeviin sitoumuksiin arvioidaan tarvittavan vuonna 2021 noin 60,000 miljoonaa euroa. Asetusehdotuksen mukaisiin uusiin luonnonmukaisen tuotannon korvausta koskeviin sitoumuksiin arvioidaan tarvittavan noin 2,000 miljoonaa euroa. Asetusehdotuksen mukaan kustannuksia aiheutuu uusien alojen sisällyttämisestä voimassa oleviin sitoumuksiin. Tämä lisäisi kustannuksia yhteensä noin 7 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun luonnonmukaisen tuotannon korvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Ei-tuotannollisia investointeja koskevaan korvaukseen arvioidaan vuonna 2021 tarvittavan noin 1,190 miljoonaa euroa.

	vuoden 2020 2. maksuerä (milj. euroa)	vuoden 2021 1. maksuerä (milj. euroa)	yhteensä (milj. euroa)
ympäristösitoumukset	54,000	164,000	218,000
voimassaolevat ympäristösopimukset	4,000	13,000	17,000
uudet ympäristösopimukset	-	2,000	2,000
uudet geenivarasopimukset	-	0,140	0,140
voimassaolevat luomusitoumukset	15,000	45,000	60,000
uudet luomusitoumukset	-	2,000	2,000
ei-tuotannolliset investoinnit	-	1,190	1,190
neuvonta	-	10,00	10,00

Momentin 30.20.43 määrärahan käyttöarvio vuodelle 2021

Euroopan komissiolle toimitettiin 16.4.2021 erikseen maaseutuasetuksen 58 a artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin maatalousalan ja maaseutualueiden elvyttämiseen tarkoitettuja varoja koskeva muutosesitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020.

Ohjelmamuutosesityksessä esitetään elpymisvälineen lisärahoitusta (maaseutuasetus 58 a artikla) luonnonmukaisen tuotantoon. Luonnonmukaisen tuotannon tukiehtoihin ei esitetä muutoksia. Ehdotettu lisärahoitus on EU:n kokonaan rahoittamaa (kokonaan kehyksen ulkopuolella) eikä edellytä kansallista lisärahoitusta. Elpymisvälineen osana toteuttava lisärahoitus on tarkoitus esittää sisällytettäväksi valtion lisätalousarvioon vuonna 2021. Koska Euroopan komissio ei ole vielä päätöksellään hyväksynyt ohjelmamuutosesitystä, toimitaan tältä osin kansallisella riskillä. Jos komissio ei hyväksyisi ohjelmamuutosesitystä, asetusehdotuksesta aiheutuva määrärahan tarve olisi kompensoitavissa jo päätetyllä kansallisella rahoituksella. Asetusehdotuksen mukaan korvaus myönnettäisiin vain, jos Euroopan komission korvausta koskevasta päätöksestä ei muuta johdu.

Luonnonhaittakorvauksesta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion talousarvion momentin 30.20.44 (Luonnonhaittakorvaukset) määrärahasta. Vuonna 2021 momentilla arvioidaan tarvittavan määrärahaa yhteensä 551,888 milj. euroa. Vuoden 2021 valtion talousarvion mukaan momentin 30.20.44 määräraha on 617,764 miljoonaa euroa. Momentille on teknisesti kohdistettu 65,876 milj. euroa käytettäväksi rahoituskaudella 2021-2027 myöhemminä vuosina. Määrärahasta Euroopan unionin rahoitusosuus on 191,906 miljoonaa euroa, valtion osuus 265,013 miljoonaa euroa ja kokonaan kansallisesti rahoitetun luonnonhaittakorvauksen osuus 160,845 miljoonaa euroa.

Lisäksi momentilla 30.20.44 on vuonna 2021 noin 60 miljoonaa euroa vuodelta 2020 siirtyvää määrärahaa. Momentilla on siten yhteensä käytettävissä noin 677,764 miljoonaa euroa. Siirtyvästä määrärahasta käytetään noin 50 miljoonaa euroa vuodelta 2020 maksettavan luonnonhaittakorvauksen kotieläinkorotuksen maksamiseen keväällä 2021. Siirtyvän määrärahan loppuosa käytetään vuodelta 2021 maksettavan luonnonhaittakorvauksen maksamiseen.

Asetusehdotuksen mukaan kustannuksia aiheutuu harkinnanvaraisesti korvauskelpoisten alojen eli uusjakoalojen hyväksymisestä korvauskelpoiseksi alaksi. Tämä lisäisi kustannuksia yhteensä noin 54 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun luonnonhaittakorvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista aiheutuvat kustannukset katetaan valtionalouden kehyspäätösten, valtion talousarvion mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

4. Lausunnot

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ruokavirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Luomuliitto ry:ltä ja Maaseudun Kehittäjät ry:ltä.

Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö ja Ruokavirasto. Valtiovarainministeriöllä ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta. Ruokaviraston lausunnon perusteella 1 §:n 2 momentin 2 kohdan sanamuotoa muutettiin siten, että peltoalan olisi oltava sellaista, jonka ympäristökorvaukseen sitoutunut on ilmoittanut tukihakemuksessa vuonna 2020. Ruokaviraston lausunnossa esitettiin myös, että asetusehdotuksen 1 §:n 2 momentin sanamuotoa muutettaisiin siten, että momentissa ei mainittaisi aktiiviviljelijän hakemusta. Asetusehdotusta ei kuitenkaan muutettu tältä osin, koska alojen lisääminen sitoumukseen edellyttää, että viljelijä tekee sitä koskevan hakemuksen.

5. Laintarkastus

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.